

Grohol, M. (2016). *Klinický manažment závislosti od alkoholu (podklady pre štrukturovanú diagnostiku a terapiu)*.

Publikace „Klinický manažment závislosti od alkoholu (podklady pre štrukturovanú diagnostiku a terapiu)“ vyšla v roce 2016 za podpory společnosti Lundbeck Slovensko, s. r. o. Autorem je MUDr. Miroslav Grohol, který je lékařem se specializací v oboru psychiatrie a který se věnuje mj. problémům spojeným s užíváním alkoholu.

Publikace má charakter příručky/učebnice, která je psaná srozumitelným jazykem, uvádí spoustu příkladů a nástrojů na posouzení jednotlivých klinických stavů a dalších pomůcek pro klinickou praxi. Jak sám autor píše, publikace je vhodná pro lékaře a další zdravotnické pracovníky, klinické psychology a ostatní klinické pracovníky, kteří se ve své klinické praxi věnují diagnostice a léčbě pacientů se závislostí na alkoholu. Je určena pro využití v každodenní klinické praxi.

Celkem 124 stran knihy obsahuje pět hlavních kapitol a tři přílohy. Použitá literatura je uvedena vždy na konci každé kapitoly. První kapitola je úvodní kapitolou věnovanou problematice užívání alkoholu v historii lidstva a jeho léčbě. Autor zde krátce a výstižně popisuje hlavní milníky v historii užívání alkoholu, a to od prvních důkazů, které pocházejí z neolitického naleziště v provincii Henan v Číně datované do období 7000 let př. n. l., až po možnosti současného výzkumu. Zaměřuje se na různá témata spojená s užíváním alkoholu v různých dobách a kulturách, např. problematikou opilství, alkoholizmu, závislosti na alkoholu, klasifikací a později diagnostikou, tématem léčby, institucionalizace a postupné specializace léčby závislosti na alkoholu.

Druhá kapitola se věnuje skríníngu a krátké intervenci a je rozdělena na tři části, na klinické a dotazníkové metody a třetí část věnující se krátké intervenci. V první části kapitoly autor uvádí seznam klinických skríníngových škál a zkrácený inventář markerů alkoholizmu (SIMA). V druhé části je opět uveden seznam dotazníkových skríníngových škál pro posouzení závislosti na alkoholu, který sice není vyčerpávající, ale jsou zde uvedeny nejčastěji používané škály. Dále se autor podrobněji věnuje dotazníkům AUDIT a FAST. V poslední části vysvětluje principy krátkých intervencí a motivačních rozhovorů.

Třetí, nejobsáhlejší, kapitola popisuje komplexní bio-psycho-sociální posouzení užívání alkoholu. Autor zde dostatečně podrobně a přehledně popisuje stanovení množství konzumovaného alkoholu, hladinu rizika pití podle množství, způsoby měření, dále se věnuje laboratorní diagnostice, zdravotním a sociálním důsledkům pití alkoholu, kvalitě života, diagnostice syndromu závislosti na alkoholu, typologii alkoholizmu a jeho průběhu. Každou část doprovází množství grafického materiálu včetně celé řady nástrojů pro měření konkrétního problému.

Předposlední kapitola publikace je nazvaná „Skôr než začne liečba...“ a věnuje se základním procesům změny, uvádí škály a štrukturované interview používané na hodnocení stádií změny a věnuje se transteoretickému modelu změny. Druhá část kapitoly se věnuje tématu adherence a prezentuje autorem vytvořenou škálu adherence a postojů k léčbě závislosti na alkoholu ADTAAS.

Pátá kapitola je věnována tématu léčby, popsány jsou fáze, cíle, formy a metody léčby. Kapitola je doplněna o nový cíl léčby, a to redukci pití jako prostředku na dočasné zmírnění škod. Přílohy obsahují přehledné zobrazení obsahu alkoholu v nápojích, komplexní vyšetření při podezření na závislost na alkoholu (check-list) a zkrácené schéma klinického managementu pacienta se závislostí na alkoholu.

Celkově lze publikaci zhodnotit jako velmi přínosnou pro klinickou praxi. Publikace je nejen přehledná a srozumitelně napsaná, ale také inspirující, pro klinickou praxi z ní lze čerpat mnoho nástrojů, dotazníků, škál. Je možné se také inspirovat velkým množstvím aktuální literatury, na kterou autor odkazuje. Nedostatkem je skutečnost, že publikace není dostupná v běžné prodejní síti, ani není volně k dispozici.

*Mgr. Lenka Štastná, Ph.D.
Klinika adiktologie 1. LF UK
lenka.stastna@lf1.cuni.cz*

Recenzentka je psycholožka, adiktoložka a odborná asistentka na Klinice adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze.